

Discipline socio-umane

Programa pentru

- examenul de definitivare în învățământ
- obținerea gradului didactic II

Tematica pentru

- obținerea gradului didactic I

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3442/ 21.03.2000

PROGRAME

**PENTRU EXAMENUL DE DEFINITIVARE IN INVATAMANT
SI OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE**

DISCIPLINE SOCIO-UMANE: FILOSOFIA

NOTA DE PREZENTARE

Prezentele programe se adreseaza cadrelor didactice care predau discipline socio-umane in invatamantul gimnazial si liceal si care au absolvit facultati de profil.

Continutul si structura programelor sunt elaborate in asa fel incat sa raspunda schimbarilor impuse de abordarea curriculara a proiectarii si realizarii activitatilor didactice. Astfel, plecand de la o conceptie care operationalizeaza definirea si evaluarea competentelor specifice cadrului didactic, programele vizeaza:

- cunoasterea de catre profesor a continuturilor fundamentale si a principalelor tendinte in evolutia disciplinei si a metodicii acesteia;
- probarea capacitatilor necesare pentru proiectarea, realizarea si evaluarea activitatilor didactice;
- demonstrarea abilitatilor de comunicare, empatice si de cooperare necesare realizarii actului educational;
- disponibilitatea pentru angajarea in activitati de formare continua si dezvoltare profesionala.

In consecinta, pe langa continuturile stiintifice si cele ale metodicii disciplinei, programele definesc un numar de competente specifice profesorului de stiinte socio-umane, competente pe care: - profesorul trebuie sa si le dezvolte in procesul acumularii experientei didactice; - examenul de definitivat si cel pentru obtinerea gradului didactic trebuie sa le evalueze.

Intr-o formulare sintetica, aceste competente sunt:

DEFINITIVAT	GRADE DIDACTICE
<ul style="list-style-type: none">- cunoasterea continuturilor stiintifice ale disciplinei si a celor de metodica;- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la continuturi;- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitatile de varsta ale colectivului de elevi;- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat si eficient;- comunicarea eficienta cu partenerii in activitatea educationala;- capacitatea de autoevaluare si de integrare a feed-back-ului in proiectia personala a dezvoltarii profesionala.	<ul style="list-style-type: none">- aprofundarea, dezvoltarea si selectia continuturilor stiintifice in raport cu standardele curriculare de performanta;- capacitatea de evaluare a eficientei didactice a diferitelor strategii si tipuri de demersuri didactice;- capacitatea de modelare a demersurilor didactice si creativitatea didactica;- capacitatea de proiectare si realizare a dezvoltarilor curriculare intra- si interdisciplinare;- comunicarea eficienta cu partenerii in activitatea educationala;- capacitatea de autoevaluare si de integrare a feed-back-ului in proiectia personala a carierei.

Fiind date particularitatile disciplinelor socio-umane si influenta modelatoare puternica pe care ele o exercita asupra formarii si maturizarii personalitatii elevului, precum si asupra intregului climat educational al scolii, profesorul de stiinte socio-umane trebuie sa demonstreze ca:

- intelege conceptele centrale si metodele de investigatie specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiente de invatare semnificative pentru elev;
- intelege cum invata si cum se dezvoltă elevul si poate sa ofere oportunitati de invatare care sprijina dezvoltarea fizica, intelectuala si sociala a acestuia;
- intelege ca elevii sunt diferiti din punctul de vedere al felului in care invata si poate sa ofere oportunitati instructionale adaptate la diferentele individuale de invatare;
- intelege procesele de integrare curriculara si foloseste o varietate de strategii didactice care incurajeaza dezvoltarea gandirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor si performantele lui in utilizarea noilor tehnologii;
- are capacitatea de a alege si utiliza cele mai bune metode ce vizeaza motivatia si comportamentul pentru a crea un mediu educational care incurajeaza interactiunea sociala pozitiva, motivatia intrinseca si angajarea elevului in actul invatarii, sprijinind astfel succesul scolar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvoltă activitati didactice in cadrul Curriculumului la Decizia Scolii, activitati co-curiculare si extracuriculare inter, pluri si transdisciplinare;
- dezvoltă cunoasterea si utilizarea unor variate strategii de comunicare eficiente pentru a sprijini curiozitatea activa, colaborarea si interactiunea elevilor in activitatea de invatare;
- planifica activitatea de predare-invatare pe baza obiectivelor curriculare, a cunoasterii proceselor predarii-invatarii, a continutului disciplinei, a abilitatilor elevilor si a diferentelor dintre elevi; modeleaza activitatea la clasa conform obiectivelor evaluarii;
- intelege si foloseste o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia si modifica activitatile didactice, asigurand continua dezvoltare intelectuala si sociala a elevului;
- evalueaza efectele optiunilor si actiunilor sale asupra elevilor, parintilor, altor colegi (profesori) si modifica aceste actiuni atunci cand este necesar;
- cauta in mod activ oportunitati pentru perfectionarea sa profesionala continua;
- contribuie la stabilirea unor relatii pozitive cu colegii, familiile elevilor si altor organizatii existente in comunitatea in care traieste, in asa fel incat sa stimuleze angajarea acestora in sprijinirea activitatilor scolii;
- intelege necesitatea de a asista elevii in orientarea lor catre cariera si de a integra educatia pentru cariera in activitatea didactica;
- intelege aspectele de ordin legislativ ale activitatii sale, respectiv, drepturile legale ale elevului si parintilor, precum si propriile sale drepturi si responsabilitati;
- intelege criteriile de evaluare a activitatii sale si are capacitatea de a le integra in conceperea si realizarea activitatii didactice.

FILOSOFIE
TEMATICA EXAMENULUI DE DEFINITIVAT

- I. **METAFILOSOFIE**
1. Conceptul de filosofie, specificul demersului filosofic si domeniile reflectiei filosofice.
 2. Stiluri si tipuri de filosofare, argumente si metode filosofice.
 3. Filosofie si stiinta: presupozitii, probleme, limbaj.
- II. **ONTOLOGIE**
- A. Ce este ontologia?
1. Discursul ontologic si modalitatile lui de justificare in filosofia si stiinta contemporana.
 2. Tipuri de existenta; existenta si non-existenta.
- B. Spatiul si timpul.
1. Evolutia istorica a reprezentarilor despre spatiu si timp.
 2. Unitate si diversitate in intelegerea spatiului si timpului.
 3. Abordari filosofice actuale ale spatiului si timpului.
- C. Ordinea.
1. Determinismul ca principiu al filosofiei si stiintei.
 2. Ordine si dezordine in structurarea universului.
 3. Ordine si predestinare; intamplare si destin.
 4. Conceptul de lege.
- D. Dumnezeu.
1. Conceptul filosofic de Dumnezeu.
 2. Experienta si posibilitatea cunoasterii lui Dumnezeu.
 3. Laic si religios in morala.
- III. **CUNOASTERE SI ADEVAR.**
1. Conceptul de cunoastere; modalitati fundamentale ale cunoasterii.
 2. Analitic si sintetic, a priori si a posteriori, constructiv si reflexiv in cunoastere.
 3. Conceptul de adevar; felurile adevarului.
 4. Surse, criterii si teorii ale adevarului.
 5. Eroare si progres in cunoastere.
- IV. **ANTROPOLOGIE FILOSOFICA.**
1. Ce este omul? Conditia umana.
 2. Tipuri istorice de umanism.
- V. **LIBERTATEA.**
1. Libertatea si autoritatea supranaturala; liberul arbitru.
 2. Libertatea si constrangerile naturale.
 3. Libertatea ca problema antropologica.
 4. Libertatea ca problema social-politica.
- VI. **FILOSOFIE SI ETICA.**
1. Ce este dreptatea? Dreptate si nedreptate.
 2. Tipuri de dreptate.
 3. Fericirea ca problema filosofica.
 4. Etica activitatilor si relatiilor interumane.
 5. Drepturile Omului

FILOSOFIE

TEMATICA EXAMENULUI PENTRU GRADUL DIDACTIC II

- I. METAFILOSOFIE.
 1. Conceptul de filosofie, specificul demersului filosofic si domeniile reflectiei filosofice.
 2. Stiluri si tipuri de filosofare, argumente si metode filosofice.
 3. Filosofie si stiinta: presupozitii, probleme, limbaj.
 4. Filosofie si arta, filosofie si religie.

- II. ONTOLOGIE.
 - A. Ce este ontologia?
 1. Discursul ontologic si modalitatile lui de justificare in filosofia si stiinta contemporana.
 2. Tipuri de existenta; existenta si non-existenta.
 3. Tema principiului in filosofie; existenta si esenta.
 - B. Spatiul si timpul.
 1. Evolutia istorica a reprezentarilor despre spatiu si timp.
 2. Unitate si diversitate in intelegerea spatiului si timpului.
 3. Abordari filosofice actuale ale spatiului si timpului.
 4. Timpul si conditia umana.
 - C. Ordinea.
 1. Determinismul ca principiu al filosofiei si stiintei.
 2. Ordine si dezordine in structurarea universului; ideea de Kosmos.
 3. Ordine si predestinare; intamplare si destin.
 4. Critica conceptiei clasice privind armonia si ordinea universala.
 5. Cauzalitate si lege.
 6. Ordinea, dezordinea si conditia umana.
 - D. Dumnezeu.
 1. Conceptul filosofic de Dumnezeu.
 2. Existenta si posibilitatea cunoasterii lui Dumnezeu.
 3. Dumnezeu si conditia umana.
 4. Laic si religios in morala.

- III. CUNOATERE SI ADEVAR.
 1. Conceptul de cunoastere; modalitati fundamentale ale cunoasterii.
 2. Analitic si sintetic, a priori si a posteriori, constructiv si reflexiv in cunoastere.
 3. Conceptul de adevar; felurile adevarului.
 4. Surse, criterii si teorii ale adevarului.
 5. Eroare si progres in cunoastere.
 6. Dogmatismul, scepticismul, relativismul epistemologic.

- IV. ANTROPOLOGIE FILOSOFICA
 1. Ce este omul? Conditia umana.
 2. Conceptii clasice asupra naturii umane.
 3. Tipuri istorice de umanism.
 4. Problema sensului vietii.

V. LIBERTATEA.

1. Libertatea si autoritatea supranaturala; liberul arbitru.
2. Libertatea si constrangerile naturale.
3. Libertatea ca problema antropologica.
4. Libertatea ca problema social-politica.
5. Libertatea si responsabilitatea umana.
6. Critica ideologiilor totalitare.

VI. FILOSOFIE SI ETICA.

1. Ce este dreptatea? Dreptate si nedreptate.
2. Tipuri de dreptate.
3. Teorii asupra dreptatii.
4. Fericirea ca problema filosofica.
5. Interpretari filosofice ale ideii de fericire.
6. Etica activitatilor si relatiilor interumane.
7. Drepturile Omului.

BIBLIOGRAFIE

Lista este orientativa si contine autori si titluri fundamentale. Ea trebuie completata cu lecturi suplimentare, in functie de optiunea personala a fiecarui candidat.

Aristotel, "Etica nicomahica"

Aristotel, "Metafizica"

Isaiah Berlin, "Patru eseuri despre liberate", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1995

Lucian Blaga, "Despre constiinta filosofica", Ed. Facla. Timisoara, 1974

Lucian Blaga, "Trilogia cunoasterii"

Mihaela Birsan, coord., "Jumatatea anonima. Antologie de filosofie feminista", Casa de Editura si Presa "Sansa SRL", Bucuresti, 1997

Petre Botezatu, "Adevaruri despre adevar", Ed. Junimea, Iasi, 1981

Ernst Cassirer, "Eseu despre om", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1994

Declaratia Universala a Drepturilor Omului

Rene Descartes, "Discurs asupra metodei", Ed. Academiei, Bucuresti, 1990

Albert Einstein, "Cum vad eu lumea"

Mircea Eliade, "Sacrul si profanul", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1991

Mircea Flonta, "Perspectiva filosofica si ratiune stiintifica"

Mircea Flonta, "Cognitio"

Friederich von Hayek, "Drumul catre servitute"

Martin Heidegger, "Repere pe drumul gandirii"

Martin Heidegger, "Scrisoare despre umanism"

David Hume, "Cercetare asupra intelectului omenesc", Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1987

Adrian Paul Iliescu, "Filosofia limbajului si limbajul filosofiei"

Karl Jaspers, "Originea si sensul istoriei"

Immanuel Kant, "Prolegomene", Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1987

Immanuel Kant, "Bazele metafizicii moravurilor"

Thomas Kuhn, "Structura revolutiilor stiintifice"

John Locke, "Eseu asupra intelectului omenesc", Ed. Stiintifica, Bucuresti, 1961

John Locke, "Scrisoare despre toleranta"

Andrei Marga, "Metodologie si argumentare filosofica", Cluj-Napoca, 1991

Andrei Marga, "Introducere in metodologia si argumentarea filosofica", Ed Dacia, Cluj-Napoca, 1992

J. St. Mill, "Despre libertate"

Adrian Miroiu, coord., "Teorii ale dreptatii" Ed. Alternative, Bucuresti, 1997

Adrian Miroiu, coord., "Etica aplicata", Ed. Alternative, Bucuresti, 1995

Jacques Monod, "Hazardul si necesitatea"

Friederich Nietzsche, "Dincolo de bine si de rau", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1992

Ilie Parvu, "Arhitectura existentei", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1990

- Platon, "Republica", in Opere, vol.V, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1986.
- Karl Popper, "Despre sursele cunoasterii si ale ignorantei"
- Karl Popper, "Societatea deschisa si dusmanii ei", Ed. Humanitas, Bucuresti, 1990
- Jacqueline Russ, "Metodele in filosofie", Ed. Univers Enciclopedic, Bucuresti, 1999
- J. J. Rousseau, "Discurs asupra originii inegalitatii dintre oameni"
- J. J. Rousseau, "Contractul social"
- J. J. Rousseau, "Emile sau despre educatie".
- Bertrand Russell, "Problemele filosofiei", Ed. All, Bucuresti, 1998
- Ion Vladutescu, "O istorie a ideilor filosofice"
- Ludwig Wittgenstein, "Caietul albastru"

METODICA PREDARII FILOSOFIEI

1. Idealul educational si obiectivele reformei educatiei; rolul educatiei filosofice si al disciplinei Filosofie.
 - 1.1 Obiectivele predarii-invatarii Filosofiei; formarea competentelor generale si a celor specifice.
 - 1.2 Construirea demersurilor didactice si orientarea generala a activitatii pentru realizarea unui invatamant centrat pe elev.
 - 1.3 Formarea gandirii critice, reflexive, autonome; raportul dintre asimilarea cunostintelor si formarea competentelor.
 - 1.4 Selectarea si utilizarea creativa a informatiilor in proiectarea si realizarea demersurilor didactice; manualul si bibliografia.
 - 1.5 Corelarea obiectivelor predarii-invatarii Filosofiei cu experienta culturala si de viata a elevilor, cu particularitatile de varsta si orientarea lor scolara si profesionala.
 - 1.6 Dedogmatizarea predarii Filosofiei; formarea competentelor de analiza critica, argumentare, comunicare, a gandirii flexibile si deschise.
 - 1.7 Interpretarea si utilizarea programei curriculare in proiectarea si realizarea activitatilor didactice.
 - 1.8 Valorizarea valentelor integratoare si a deschiderilor transdisciplinare in predarea-invatarea Filosofiei.
2. Strategii, metode si tehnici de predare-invatare a Filosofiei.
 - 2.1 Strategii, metode si tehnici didactice adecvate specificului lectiei de Filosofie.
 - 2.2 Alegerea tipului de lectie, proiectarea, realizarea si evaluarea lectiei de Filosofie.
 - 2.3 Strategii si modalitati de integrare in lectie a activitatilor individuale: fisa bibliografica, fisa de lectura, referatul, studiul de caz, eseul.
 - 2.4 Strategii si modalitati de integrare in lectie a activitatilor de grup: dialogul filosofic, dezbaterile, colocviul, jocul de roluri.
 - 2.5 Analiza textului filosofic: strategii, etape, exigente, aspecte metodice.
 - 2.6 Problematizarea; abordarea din perspectiva filosofica a problematicii lumii contemporane.
3. Evaluarea.
 - 3.1 Specificul evaluarii in lectia de Filosofie.
 - 3.2 Forme, modalitati de realizare si tehnici de evaluare.
 - 3.3 Rolul evaluarii in formarea motivatiei elevilor pentru studiul Filosofiei.
 - 3.4 Competenta si performanta in filosofie.
 - 3.5 Criterii de evaluare a eficientei didactice a lectiei de Filosofie.

BIBLIOGRAFIE

1. Ion Albulescu, Mirela Albulescu, "Didactica disciplinelor socio-umane", Ed Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999
2. C. Birzea, "Arta si stiinta educatiei", E.D.P., Bucuresti, 1995
3. Ioan Cerghit, "Metode de invatamant", E.D.P., Bucuresti, 1980
4. Sorin Cristea, "Dictionar de termeni pedagogici", E.D.P., Bucuresti, 1998.
5. C. Cucos, "Pedagogie", Ed. Polirom, Iasi, 1996.
6. E. Durkheim, "Educatie si sociologie", E.D.P., Bucuresti, 1980
7. "Formarea continua a cadrelor didactice in Uniunea Europeana si in statele AELS/SEE", Ed Alternative, Bucuresti, 1997.
8. Robert M. Gagne, "Conditiiile invatarii", E.D.P., Bucuresti, 1975
9. Miron Ionescu, Vasile Chis, "Strategii de predare si invatare", Ed. Stiintifica, Bucuresti, 1992
10. M. Ionescu, I. Radu, "Didactica moderna", Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995
11. V. de Landsheere, G. de Landsheere, "Definirea obiectivelor educatiei", E.D.P., Bucuresti, 1979
12. C. Narly, "Problematica idealului pedagogic", in "Modelul uman si idealul educativ", Antologie de texte, E.D.P., Bucuresti, 1995
13. Ioan Neacsu, "Metode si tehnici de invatare eficienta", Ed. Militara, Bucuresti, 1990
14. Ioan Neacsu, "Instruire si invatare", E.D.P., Bucuresti, 1999
15. I. Nicola, "Pedagogie", E.D.P., Bucuresti, 1993
16. I.T. Radu, "Teorie si practica in evaluarea eficientei invatamantului", E.D.P., Bucuresti, 1988
17. J. Russ, "Metodele in filosofie", E.D.P., Bucuresti, 1999

**TEME ORIENTATIVE PENTRU EXAMENUL
DE GRADUL I**

1. Metafizica in gandirea contemporana.
2. Pragmatismul
3. Perspective contemporane in teoria cunoasterii.
4. Filosofia analitica.
5. Conceptul de libertate in societatea moderna si postmoderna.
6. Postmodernismul
7. Conceptul filosofic de Dumnezeu.